

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕/๒๕๕๕

วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคสังคมนิยมไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่ง เรื่อง ขอให้มีการสั่งยุบพรรคสังคมนิยมไทย ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยมไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เพราะพรรคสังคมนิยมไทยไม่ได้รายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๓๕

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วมีมติให้รับคำร้องไว้เพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไปและได้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคสังคมนิยมไทยทราบและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง

พรรคสังคมนิยมไทย โดยนายมงคล บานเย็น หัวหน้าพรรคได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ชี้แจงว่า คณะกรรมการบริหารพรรคเดิมมี ๑๘ คน ได้ลาออกไปแล้ว ๑๒ คน ซึ่งเท่ากับสองในสามของกรรมการบริหารพรรคที่มีอยู่เดิมทั้งหมดตามข้อบังคับพรรคข้อ ๒๕ ให้ถือว่ากรรมการบริหารพรรคหมดสภาพการเป็นกรรมการทั้งคณะ และให้กรรมการบริหารพรรคที่ไม่ได้ลาออกรักษาการและจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ แล้วเสนอให้นายทะเบียนพรรคการเมือง แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ตอบรับจนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ จึงเข้าใจว่าตนเองยังไม่เป็นหัวหน้าพรรคโดยสมบูรณ์และไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๓๕ ได้ ซึ่งเป็นผลทำให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องขอให้ยุบพรรคสังคมนิยมไทย ด้วยความเข้าใจอย่างนี้ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญอย่ายุบพรรคสังคมนิยมไทยเพื่อจะได้ดำเนินการกิจการทางการเมืองต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องชี้แจงเพิ่มเติม ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ พร้อมเอกสารประกอบชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคสังคมนิยมไทยมีปัญหาภายในอย่างรุนแรงระหว่างนายมงคล บานเย็น หัวหน้าพรรค กับนายสมใจ วงเวียน รองหัวหน้าพรรค และนายสุขุม วงเวียน เลขานุการพรรค อันเป็นเหตุให้การจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามนัยมาตรา ๓๕ และการจัดทำงบการเงินของพรรคตามนัยมาตรา ๔๐ หัวหน้าพรรคและ

รองหัวหน้าพรรคต่างจัดทำและยื่นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็น ๒ ฉบับ มีการจัดประชุมใหญ่เพื่อ
เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคเป็น ๒ คณะ โดยมีหัวหน้าพรรคและรองหัวหน้าพรรคเป็นผู้ดำเนินการ
ทั้งนี้ ความขัดแย้งดังกล่าวยังไม่ได้รับการเยียวยาแต่อย่างใด

การที่นายมงคล บานเย็น หัวหน้าพรรคชี้แจงว่ายังไม่เป็นหัวหน้าพรรคโดยสมบูรณ์เนื่องจาก
นายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคตามมติที่ประชุมใหญ่
เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ นั้น คำชี้แจงของพรรคสังคมไทยดังกล่าวยังมีความคลาดเคลื่อน เพราะ
ข้อบังคับพรรคสังคมไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๒๕ วรรคหนึ่ง (๑๐) กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรค
พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะเมื่อตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคว่างลงสองในสาม และวรรคห้ากำหนดว่า
กรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ให้คณะกรรมการบริหารพรรค
ที่พ้นจากตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับ
การเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ดังนั้นนายมงคล ฯ จึงยังคงปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง
หัวหน้าพรรคสังคมไทยต่อไปตามข้อบังคับพรรค ซึ่งข้อเท็จจริงนี้ นายมงคล ฯ ทราบดีอยู่แล้ว

จากการสอบสวนข้อเท็จจริงของนายทะเบียนพรรคการเมืองฟังเป็นที่ยุติว่ากรรมการบริหารพรรค
ยื่นยื่นการลาออกจำนวน ๘ คน จึงตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคสังคมไทยที่ลาออก
จำนวน ๘ คน รวมทั้งได้มีหนังสือแจ้งนายสมใจ วงเวียน รองหัวหน้าพรรค ซึ่งเคยแจ้งนายทะเบียนว่า
กรรมการบริหารพรรคลาออกจำนวน ๕ คนทราบ อันเป็นเหตุให้นายสมใจ ฯ ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยชี้ขาดกรณีนายทะเบียนไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคจำนวน ๕ คน ตามที่
ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเรื่องพิจารณาที่ ๕๘/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ไม่รับคำร้องของ
นายสมใจ ฯ ไว้ดำเนินการ

นายมงคล บานเย็น ในฐานะรักษาการหัวหน้าพรรคได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน
๒๕๕๓ ถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองแจ้งว่า ได้แก้ไขปัญหาต่างๆ ภายในพรรคเรียบร้อยแล้ว และได้ส่ง
เอกสารต่างๆ เพื่อดำเนินการต่อไปหลายรายการ นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบแล้ว เห็นว่า
ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ขอให้หัวหน้าพรรคสังคมไทย
จัดส่งเอกสารเพิ่มเติมและชี้แจงกรณีที่ไม่จัดส่งเอกสารบางรายการให้นายทะเบียนพรรคการเมืองได้
ในที่สุดก็ไม่มีเอกสารที่จะตรวจสอบได้ว่าพรรคสังคมไทยดำเนินการตามข้อบังคับของพรรคสังคมไทย
พ.ศ. ๒๕๕๒ หรือไม่ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีหนังสือลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ แจ้งไม่ตอบรับ
การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรคสังคมไทย และยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ
เพื่อขอให้มีการสั่งยุบพรรคสังคมไทยต่อไป

พิจารณาจากหลักฐานและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของทั้งผู้ร้องและผู้ถูกร้องแล้วฟังเป็นที่ยุติได้ว่า นายมงคล บานเย็น คงเป็นหัวหน้าพรรคสังคมนิยมไทยตลอดมา และไม่ได้โต้แย้งหรือต่อสู้ในประเด็นเรื่องการไม่รายงานการดำเนินกิจการของพรรคสังคมนิยมไทยในรอบปี พ.ศ. ๒๕๔๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๓๕ แต่ยกประเด็นเรื่องนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ตามผลการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๒ เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๓ ซึ่งทำให้นายมงคล ฯ ไม่ได้เป็นหัวหน้าพรรคสังคมนิยมไทยโดยสมบูรณ์ และไม่อยู่ในฐานะที่จะจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคตามมาตรา ๓๕ ได้ ขึ้นมาเป็นข้อโต้แย้ง ทั้งๆ ที่ข้อบังคับพรรคสังคมนิยมไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒๕ วรรคห้า กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า “ในกรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคที่พ้นจากตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่” เมื่อนายมงคล ฯ ยังคงลงนามในหนังสือติดต่อดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองในฐานะผู้รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าพรรคสังคมนิยมไทยตลอดมา ย่อมรู้ว่าตนอยู่ในฐานะอะไรการอ้างว่าไม่อยู่ในฐานะจะปฏิบัติตามมาตรา ๓๕ ได้นั้นจึงฟังไม่ขึ้น ดังนั้นการที่นายมงคล ฯ ไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคสังคมนิยมไทยเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองภายในเดือนมีนาคม ๒๕๔๔ จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคสังคมนิยมไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคสังคมนิยมไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ